

H₂O

OP PAD MET...

SIEBOLD KROL RAYONBEHEERDER WETTERSKIP FRYSLÂN

Siebold Krol (53) is rayonbeheerder van Wetterskip Fryslân in het meest noordelijke deel van de provincie. Hij is onder andere verantwoordelijk voor het peilbeheer, het toezicht op het naleven van vergunningen en hij besteedt veel van zijn tijd aan bestrijding van de zoute kwel. Niet onbelangrijk in een gebied dat het van akkerbouw moet hebben. Vandaag is hij aan het werk bij het nieuwe gemaal aan de Waddendijk, bij een nieuwe vispassage.

Tekst Roel Smit
Fotografie Joris Schaap

Ook bij springtij en storm kan Sybold de kleppen in de gemaal-uitmonding controleren: het inspectieplatform steekt enkele meters boven de dijkteen uit. Als het weer goed is biedt het een fraai uitzicht over de Waddenzee

HET BEGIN VAN DE WERELD

Een dinsdagochtend in maart. Het is net half negen, de lucht is grijs, het weer is fris. De locatie is het Friese buurtschap Zwarte Haan, het 'begin van de wereld'. Dat laatste staat op een bord onderaan de zeedijk en het lijkt er ook echt op. Een doodlopende weg in een wijds, vlak landschap, een restaurant, een paar woningen en het H.G. Miedemagemaal van Wetterskip Fryslân.

Zwarte Haan, zo meldt het bord, is het begin van een pelgrimspad, dat eindigt bij Kaap Finisterra (einde van de wereld) bij Santiago de Compostella. En als dat dan het einde van de wereld is, dan moet Zwarte Haan wel het begin zijn. Friese logica, geen speld tussen te krijgen. Net over de dijk - vlakbij het gemaal - zijn twee mannen in gesprek: Sybold Krol (rayonbeheerder van het waterschap) en Jeroen Huisman (docent waterecologie aan hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden). Twee van Jeroen's studenten zijn in de weer met een kruisnet.

Een 'vangst' van vooral driedoornige stekelbaarzen aan de Waddenzee-kant van het gemaal

Spiering is een van de vissoorten die van zoet naar zout water trekken en vice versa

VISSEN TELLEN

Het gemaal in de zeedijk is vorig jaar ingrijpend gerenoveerd, waarbij de pompen visvriendelijk gemaakt zijn. Ook is een vispassage gebouwd. Deze stuurt een zoete lokstroom de zoute Waddenzee op. Uiteenlopende vissoorten volgen hun instinct en zwemmen via tientallen meters lange perskokers tegen de zoete stroom op. Achter de dijk worden ze even opgevangen in een ondergronds reservoir en van daaruit kunnen ze in het zoete, Friese water worden losgelaten. De weg terug naar zee loopt via de (inmiddels dus ook visvriendelijke) pompen van het gemaal zelf. In principe gaat het allemaal volautomatisch. Vanochtend moet de vis echter nog even door de fuik van de studenten, die de visjes vervolgens nauwgezet tellen. De opbrengst valt niet tegen: voor het merendeel driedoornige stekelbaarsjes, een enkele spiering, wat brasem. Nee, geen glasaal deze keer.

ONDERZOEK NAAR VISMIGRATIE

Voor glasaaltjes, piepkleine palingen, zijn vispassages als deze overigens wel heel belangrijk. De Europese paling wordt geboren in de Sargassozee. Palinglarven laten zich in twee tot drie jaar op de warme golfstroom meevoeren naar Europa en proberen daar als glasaaltjes het zoete water te bereiken.

Siebold in de operatiekamer van het H.G. Miedemagemaal

Als ze een jaar of tien, elf zijn, willen de volwassen palingen weer terug naar het zoute water om in de Sargassozee zelf voor nageslacht te zorgen. Dus dat is bijvoorbeeld bij een gemaal als bij Zwarte Haan één keer erin en één keer eruit. Heel anders is dat bij *diadrome* vissoorten als spiering en stekelbaars. Die voelen zich dan weer prettig in zout en dan weer in zoet water. Dat zijn dus de vaste klanten van de vispassage. Het gemaal in het rayon van Siebold Krol is een van de noordelijke gemalen waar onderzoek wordt gedaan naar vismigratie. Kernvraag hierbij is: wanneer is een vispassage het meest effectief? "Het was best even spannend", zegt Siebold. "Zouden de vissen de stroom willen volgen door zo'n lange, donkere perskoker? De eerste resultaten lijken echter positief. We hopen uit het onderzoek nu vooral ook meer informatie te halen om de vispassage optimaal te kunnen afstellen."

'HET WAS
BEST EVEN
SPANNEND
OF DE
VISSEN DE
STROOM
ZOULDEN
VOLGEN'

